

Силабус
обов'язкового компоненту освітньої програми ОК03

Педагогіка та психологія професійної (професійно-технічної) освіти

Рівень вищої освіти:	другий (магістерський)
Галузь знань:	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність:	015.38 Професійна освіта
Освітньо-професійна програма:	Професійна освіта. Транспорт
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=3346
Рік навчання:	1
Семестр:	1 (осінній)
Обсяг освітнього компоненту	4 кредити (120 годин)
Форма підсумкового контролю	екзамен
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	кафедра філософії та педагогіки професійної підготовки
Мова викладання:	українська
Керівник курсу:	Бондаренко Володимир Васильович, канд. пед. наук, завідувач кафедри філософії та педагогіки професійної підготовки
Контактний телефон:	097 933-26-44
E-mail:	vv_bond57@email.ua

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є ознайомлення з найбільш важливими питаннями загальних основ психолого-педагогічної діяльності у навчальному процесі професійних (професійно-технічних) закладів освіти, теорії виховання; гуманізації, демократизації та національної і полікультурної спрямованості педагогічного процесу; методології подолання комунікативних бар'єрів; управління конфліктними ситуаціями, що можуть виникати у процесі педагогічної діяльності; психолого-педагогічними вміннями та навичками комунікації.

Предмет: теоретичні та методологічні основи, методичні положення традиційних й інноваційних технологій педагогічної діяльності у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- професійно-педагогічна діяльність у закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- педагогічні технології у навчальному процесі в закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- психологічні аспекти педагогічної діяльності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти;
- формування навичок організації самостійної психолого-педагогічної роботи у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.

Передумови для вивчення освітнього компоненту:

Дисципліни першого (бакалаврського) рівня освіти зі спорідненої спеціальності.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з

експертами з інших галузей/видів економічної діяльності).

ЗК5. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК6. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Спеціальні (фахові) компетентності:

ФК2. Здатність враховувати різноманітність студентів при плануванні й реалізації освітнього процесу в професійній освіті.

ФК4. Здатність аналізувати, прогнозувати, критично осмислювати проблеми у професійній освіті, приймати ефективні рішення щодо їх розв'язання.

ФК5. Здатність розробляти й реалізовувати проєкти у професійній освіті, у тому числі міждисциплінарні, здійснювати їх інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

ФК6. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності.

ФК7. Навички консультування у сфері професійної діяльності.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції сталого розвитку суспільства, освіти та методології наукового пізнання у сфері професійної освіти.

ПРН3. Ефективно формувати комунікаційну стратегію, здійснювати ділову комунікацію й доносити зрозуміло та недвозначно свої думки та аргументи до фахівців і широкого загалу, вести професійну дискусію.

ПРН5. Обирати оптимальну стратегію колективної діяльності, міжособистісного спілкування та взаємодії для реалізації комплексних проєктів у професійній освіті та міждисциплінарних проєктів з урахуванням етичних, правових, соціальних та економічних аспектів.

ПРН6. Організовувати освітній процес у сфері професійної освіти на основі людиноцентрованого підходу та сучасних досягнень педагогіки та психології, керувати пізнавальною діяльністю, здійснювати ефективне й об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

ПРН7. Створювати освітнє середовище професійної освіти, що є сприятливим для здобувачів освіти й забезпечує досягнення визначених результатів навчання.

ПРН10. Здійснювати консультативну діяльність у сфері професійної освіти.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	ЛК 1. Основні моделі професійної (професійно-технічної) освіти та навчання в розвинених країнах світу	2	
	ПР Порівняльний аналіз систем професійної (професійно-технічної) освіти в Україні та в розвинених країнах світу.	2	
	СР Тенденції та перспективи розвитку професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.	11	
2	ЛК 2. Ринково орієнтована організація професійної (професійно-технічної) освіти та навчання у світі	2	
	ПР Інноваційні підходи до професійної (професійно-технічної) освіти в Україні та в розвинених країнах світу.	2	
	СР Класифікація форм навчання у закладах професійної (професійно-технічної) освіти.	11	
3	ЛК 3. Особливості організації професійної (професійно-технічної) освіти та навчання в рамках німецької дуальної системи	2	

	ПР 3. Процес навчання та його психолого-педагогічні основи. Інформаційні ресурси навчального процесу. Методи та інноваційні технології навчання.	2	
	СР Можливість саморегуляції психічних станів у професійній діяльності.	11	
4	ЛК 4. <i>Розвиток, функції та завдання інженерно-педагогічної діяльності в закладах професійної (професійно-технічної) освіти та навчання України</i>	2	
	ПР Формування професійної культури сучасних спеціалістів. Структура діяльності людини. Основні види діяльності та їх психологічна характеристика.	2	
	СР Самоактуалізація особистості, самооцінка і її роль у формуванні самосвідомості майбутнього фахівця.	11	
5	ЛК 5. <i>Форми та методи контролю знань учнів професійних (професійно-технічних) закладів освіти</i>	2	
	ПР Організація навчального контролю й діагностика знань.	2	
	СР Педагогічна майстерність викладача професійного (професійно-технічного) закладу освіти: теорія та практика.	11	
6	ЛК 6. <i>Педагогічна майстерність викладача професійного (професійно-технічного) закладу освіти</i>	2	
	ПР Функції, структура спілкування. Педагогічне спілкування.	2	
	СР Вербальні та невербальні засоби спілкування. Стратегії, тактики, стилі спілкування.	11	
7	ЛК 7. <i>Методика організації самостійної роботи майбутніх кваліфікованих робітників в умовах змішаного навчання</i>	2	
	ПР Організація та контроль самостійної роботи здобувачів у професійних (професійно-технічних) закладах освіти	2	
	СР Критерії якості СРС навчання здобувачів у професійних (професійно-технічних) закладах освіти	11	
8	ЛК 8. <i>Нормативні та правові засади організації навчального процесу у закладах професійної (професійно-технічної) освіти</i>	2	
	ПР Сутність управління освітою. Принципи управління освітою.	2	
	СР Державне управління освітою. Способи і засоби управління професійними (професійно-технічними) закладами освіти.	11	
Разом	ЛК	16	
	ПР	16	
	СР	58	
	Екзамен	30	
УСЬОГО за дисципліною		120	

Методи навчання:

МН1: словесний (лекції, пояснення, розповідь, проблемні лекції, дискусії);

МН2: практичний (практичні заняття, семінари, ділові та рольові ігри, тренінги, семінари-дискусії, «круглий стіл», метод мозкової атаки);

МН3: наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій)

МН4: робота з літературою (навчально-методичною; робота за підручниками і посібниками; пошук інформації за завданням);

МН6: самостійна робота;

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1 Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за бальною шкалою оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальну шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2 Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{\text{поточ}} = \frac{K_1 + K_2 + \dots + K_n}{n},$$

де $K^{\text{поточ}}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

K_1, K_2, K_n – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1 – Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала	4-бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66
4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60

4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Екзамен проводиться після вивчення всіх тем дисципліни і складається здобувачами вищої освіти в період екзаменаційної сесії.

2 До екзамену допускаються здобувачі освіти, які виконали всі види робіт, що передбачені навчальним планом з дисципліни:

– були присутні на всіх аудиторних заняттях (лекції, практичні заняття) або своєчасно відпрацювали всі пропущені заняття (виконали завдання, пройшли опитування та тестування);

– набрали мінімальну кількість балів за поточну успішність $K^{поточ}=60$.

Якщо поточна успішність з дисципліни нижче ніж $K^{поточ}=60$, здобувач освіти має можливість підвищити свій поточний бал до мінімального до початку екзаменаційної сесії.

3 Оцінювання знань здобувачів при складанні екзамену здійснюється за 100-бальною шкалою.

4 Екзамен вважається складеним позитивно, якщо здобувач набуде мінімум 60 балів.

У разі, якщо здобувач набуде менше 60 балів, він має повторно вивчити матеріал навчальної дисципліни та здійснити повторне складання екзамену.

5 Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається як середньозважена оцінка, що враховує загальну оцінку за поточну успішність і оцінку за складання екзамену.

$$ПК = 0,6 \cdot K^{поточ} + 0,4 \cdot E,$$

де E – оцінка за результатами складання екзамену (за 100-бальною шкалою).

0,6 і 0,4 – коефіцієнти вагомості контролю поточного та екзаменаційного відповідно.

6 Якщо за поточну успішність здобувач набуває 85 і більше балів, він має право (у якості заохочення) на автоматичне отримання такої ж оцінки (у кількісному значенні) за екзамен.

Додаткові (заохочувальні) бали

1 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові (заохочувальні) бали.

2 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем освіти до підсумкової оцінки з дисципліни.

3 Кількість додаткових балів, що нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значущості, за умови, що тема конкурсної/наукової роботи є дотичною до тем дисципліни:

- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному/всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів;
- участь у міжнародних/всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;
- участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів
- участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;
- виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

4 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

5 Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни не може перевищувати 100 балів.

Загальна підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни та виконання курсової роботи визначається згідно зі шкалою, наведеною в таблиці 3.

Таблиця 3– Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального
75-79			C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66	Задовільно	Зараховано	E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
0–34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobroch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн тестування.

Рекомендована література:

Базова література

1. Бондаренко В.В. Комунікативні процеси інженерно-педагогічної освіти: Навчальний посібник. Харків: Вид-во ХНАДУ, 2023. 225 с.
2. Бондаренко В.В. Основи педагогіки та психології вищої школи: Навч. посібник. Харків: Вид-во ХНАДУ, 2020. 206 с.
3. Бондаренко В.В. Психологія управління: Підручник. Харків: Вид-во ХНАДУ, 2020. 424 с.
4. Головенкін В.П. Педагогіка вищої школи [Електронний ресурс] : підручник / В. П. Головенкін. – 2-ге вид., переробл. і доповн. Електронні текстові дані (1 файл: 3,6 Мбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 290 с. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/29032/3/Higher_School_Pedagogy_2019.pdf
5. Зайченко Т.В., Теслюк В.М., Каленський А.А. Основи педагогічної майстерності та етика

викладача вищої школи. К.: Ліра-К, 2021. 484 с.

6. Ільченко А.М., Шейко С.В. Вища освіта і Болонський процес : навчальний посібник. Полтава: РВ ПДАА, 2014. 316 с.
7. Концепція реалізації державної політики у сфері професійної (професійно-технічної) освіти “Сучасна професійна (професійно-технічна) освіта” на період до 2027 року / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 червня 2019 р. № 419-р
8. Кучеренко І.А. «Офіційно-ділова комунікація: чинні вимоги і стандарти»: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 70 с. Електронний навчальний курс. Біла Церква: URL: <https://lib.iitta.gov.ua/739458/>
9. Марцева Л.А. Педагогіка і психологія вищої школи : навч. посіб. / Л.А. Марцева. – Електронні дані. Житомир: Державний університет «Житомирська політехніка», 2022. 150 с.
10. Масліч С.В. Форми організації освітнього процесу в ЗП(ПТ)О: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 40 с.
11. Мухіна Г.В. Педагогіка та психологія вищої школи : навчально-методичний посібник. К. : дакор, 2020. 178 с.
12. Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.
13. Підготовка педагогічних працівників професійно-технічних навчальних закладів до розроблення та застосування проектних технологій професійного навчання: тренінг-курс: навч.-метод. посібник / [В. М. Аніщенко, О. В. Глущенко, Н. В. Кулалаєва, Г. М. Романова, М. М. Шимановський та ін.]; за заг. ред. Г. М. Романової. Житомир: «Полісся», 2019. 192 с.
14. Стражнікова І. Педагогіка вищої школи: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2018. 120 с.
15. Туркот Т.І., Коновал О.А. Педагогіка та психологія вищої школи: Навч. посібник. К.: Гельветика, 2020. 466 с.
16. Шевчук С.С. Методика організації позааудиторної навчальної діяльності у ЗП(ПТ)О: електронний навчальний курс/Шевчук С.С. Біла Церква: БІНПО, 2024 р. 44 с. URL:<https://lib.iitta.gov.ua/739373/>

Додаткові джерела:

17. Виноградова В.Є., Юрченко В.І. Психологія вищої освіти: теоретичні та практичні аспекти: Навч. посібник., К., 2023. 296 с.
18. Гуревич Р.С. Теоретичні та методичні основи організації навчання професійно-технічного закладу: [Монографія]/ Р.С. Гуревич. К.: Школа, 1998. 243 с.
19. Гуревич Р. С. Професійна спрямованість вивчення загальноосвітніх дисциплін у профільній школі / Р. С. Гуревич // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2012. Вип. 33. С. 3-7. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2012_33_3.
20. Пихтіна Н.П. Основи педагогічної техніки. К.: Центр учбової літератури, 2022. 316 с.
21. Приходько Ю.О., Юрченко В.І. Психологічний словник-довідник. К., 2020. 328 с
22. Прищак, М. Д. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі: курс лекцій / М. Д. Прищак, О. Б. Залюбівська. Вінниця: ВНТУ, 2019. 150 с.
23. Щербяк Ю. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2014. 304 с

Інформаційні ресурси:

1. Професійно-технічна освіта. URL: <http://proftekhsosvita.org.ua>
2. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. URL: www.mon.gov.ua.

3. Офіційний сайт Харківського національного автомобільно-дорожнього університету. URL: khadi.kharkov.ua

Розробники
Завідувач кафедри ФППП,
канд. пед. наук, проф.

Володимир БОНДАРЕНКО

гарант ОП «Професійна освіта.
Транспорт», д-р техн. наук, проф.

Дмитрій АБРАМОВ

Завідувач кафедри ФППП,
канд. пед. наук, проф.

Володимир БОНДАРЕНКО